payamdaily.ir

پیام

نخستین روزنامه صبح البرز

آشنا

سال پانزدهم دوره جدید، شماره ۳۰۶۲
(شماره مسلسل ۲۵۰۶۲، سال بیست و چهارم)
سه‌شنبه / ۱۷ شهریور / ۱۴۰۵
۲۶ / ربیع الاول / ۱۴۴۸
08 / September / 2026
قیمت ۱۵۰۰۰ تومان

@Payamashna

پیام آشنا گزارش می دهد

محاصره در برابر محاصره؛ راهبرد ایران در تنگه هرمز

۲

کرونا دوباره روی خط هشدار؛ وقت مراقبت است

۱

سرمقاله

تاب‌آوری اقتصادی و شورای عالی امنیت ملی

::کیومرث اشتریان::

عملیات تاکتیکی نظامی اخیر آمریکا در ذیل استراتژی اقتصادی است؛ بنابراین نباید صرفا سرگرم امور نظامی شد.

ادامه در صفحه ۲

کرونا دوباره روی خط هشدار؛ وقت مراقبت است

دکتر آزاده رحمانی

پس از گذشت بیش از شش سال از آغاز همه‌گیری کووید-۲،۱۹ SARS-CoV همچنان یکی از عوامل مهم عفونت‌های تنفسی در جهان محسوب می‌شود. اگرچه شدت و پیامدهای بیماری در مقایسه با سال‌های نخست تغییر کرده و سطح ایمنی جمعیت نیز افزایش یافته است، ویروس از چرخه انتقال خارج نشده است.

در ایران نیز داده‌های اخیر نظام مراقبت عفونت‌های حاد تنفسی، بار دیگر توجه جامعه پزشکی و مردم را به کووید-۱۹ جلب کرده است.

بر اساس گزارش مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر وزارت بهداشت، در هفته بیست‌وسوم سال ۱۴۰۵، یعنی هفته منتهی به ۶ شهریور، از میان ۱۷۹ نمونه تنفسی آخذشده از مراجعان دارای علائم عفونت تنفسی، ۳۱۸ درصد از نظر کووید-۱۹ مثبت بوده‌اند؛ این میزان در هفته قبل ۹/۴ درصد بوده است. بر همین اساس، نسبت نمونه‌های مثبت کووید-۱۹ از آستانه هشدار پایین ۵ درصد عبور کرده است. معاونت بهداشت وزارت بهداشت نیز در نامه‌ای به دانشگاه‌های علوم پزشکی، بر تقویت مراقبت و مدیریت عفونت‌های حاد تنفسی و استفاده صحیح از ماسک، به‌خصوص در فضاهای بسته و پرتجمع، تأکید کرده است.

آیا کرونا واقعاً «بازگشته» است؟

عبارت «بازگشت کرونا» از نظر رسانه‌ای جذاب است، اما از نظر علمی بهتر است با دقت بیشتری از آن استفاده شود. کووید-۱۹ هیچ‌گاه به‌طور کامل از بین نرفته است. SARS-CoV-۲ همچنان در سطح جهان در گردش است و مانند سایر عوامل عفونی می‌تواند در مقاطع مختلف افزایش یا کاهش پیدا کند.

بنابراین، افزایش فعلی موارد در ایران را می‌توان افزایش فعالیت SARS-CoV-۲ در نظام مراقبت بیماری‌های تنفسی توصیف کرد، نه لزوماً آغاز یک همه‌گیری جدید.

سازمان جهانی بهداشت نیز در ارزیابی مرداد ۱۴۰۵ اعلام کرده است که SARS-CoV-۲ همچنان در جهان در گردش است، اما تأثیر مستقیم کووید-۱۹ بر سلامت عمومی نسبت به مراحل اولیه پاندمی کاهش یافته است. با این حال، خطر بیماری شدید همچنان برای گروه‌های خاص قابل توجه است. از سوی دیگر، در آخرین گزارش‌های وزارت بهداشت ایران نیز تأکید شده که عبور شاخص‌های مراقبتی از آستانه هشدار به معنای بروز وضعیت بحرانی نیست و هدف اصلی، تقویت پایش و آمادگی نظام سلامت است.

وضعیت اپیدمیولوژیک اخیر در ایران

داده‌های هفته بیست‌وسوم سال ۱۴۰۵ تصویر قابل توجهی از افزایش فعالیت عوامل تنفسی ارائه می‌کنند.

در این هفته، ۹/۴ درصد از مراجعان سرپایی دارای علائم شبه‌آنفلوانزا و ۲/۷ درصد از بیماران بستری دارای علائم شدید تنفسی بوده‌اند. این ارقام در هفته قبل به ترتیب ۱/۴ و ۷/۶ درصد گزارش شده بود.

در میان ۱۷۹ نمونه تنفسی بررسی‌شده از بیماران دارای علائم، میزان مثبت شدن نتایج برای کووید-۱۹ به ۳۱۸ درصد رسیده است؛ در حالی که این رقم در هفته پیش از آن ۹/۴ درصد بوده است. آستانه هشدار پایین برای مثبت شدن نمونه‌های کووید-۱۹ در این نظام مراقبتی ۵ درصد عنوان شده است. این اعداد باید با احتیاط تفسیر شوند؛ زیرا داده‌های نظام مراقبت آزمایشگاهی لزوماً نماینده تمام موارد عفونت در جامعه نیستند. بسیاری از افراد مبتلا به علائم خفیف ممکن است آزمایش نشوند و در نتیجه، موارد واقعی ابتلا می‌تواند بیشتر از موارد ثبت‌شده باشد.

آیا سویه جدید و خطرناکی در ایران ظاهر شده است؟

یکی از نخستین پرسش‌هایی که پس از افزایش موارد مطرح می‌شود، احتمال ظهور یک سویه جدید و خطرناک است.

تا زمان نگارش این مقاله، افزایش موارد مثبت به‌تنهایی دلیلی برای نتیجه‌گیری درباره ظهور یک ویروس جدید یا سویه‌ای با خطر بالاتر نیست.

سازمان جهانی بهداشت در سال ۲۰۲۶ همچنان چندین دودمان SARS-CoV-۲ را تحت پایش قرار داده است؛ از جمله NB، XFG، ۱،۸،۱، PQ، ۱،۱،۱۶ و BA.۲،۳. داده‌های موجود برای این واریانت‌ها تاکنون افزایش خطر سلامت عمومی نسبت به سایر واریانت‌های در گردش را نشان نداده‌اند.

بنابراین، در اطلاع‌رسانی عمومی باید از ایجاد این تصور که «یک کرونای جدید و بسیار خطرناک وارد کشور شده است» پرهیز کرد؛ مگر آنکه شواهد اپیدمیولوژیک و ویروس‌شناختی چنین ادعایی را تأیید کنند.

علائم کووید-۱۹ در شرایط کنونی

علائم کووید-۱۹ می‌توانند با سایر عفونت‌های تنفسی، به‌ویژه سرماخوردگی و آنفلوانزا، همپوشانی قابل توجهی داشته باشند.

شایع‌ترین علائم شامل موارد زیر است:

گلودرد، سرفه، گرفتگی یا آبریزش بینی، تب و لرز، سردرد، دردهای عضلانی، خستگی و بی‌حالی

به دلیل شباهت علائم، نمی‌توان تنها بر اساس تابلوی بالینی، کووید-۱۹ را از آنفلوانزا یا سایر عفونت‌های تنفسی به‌طور قطعی افتراق داد. آزمایش‌های تشخیصی، در صورت وجود اندیکاسیون بالینی، می‌توانند در افتراق بیماری‌ها کمک‌کننده باشند.

چه کسانی بیشتر در معرض بیماری شدید قرار دارند؟

با وجود کاهش خطر کلی نسبت به سال‌های ابتدایی پاندمی، همه افراد جامعه به یک اندازه در معرض پیامدهای شدید کووید-۱۹ قرار ندارند.

سالمندان، افراد مبتلا به بیماری‌های زمینه‌ای و افراد دچار نقص یا ضعف سیستم ایمنی همچنان در گروه‌های پرخطر قرار دارند.

سازمان جهانی بهداشت در ارزیابی جهانی سال ۲۰۲۶ نیز تأکید کرده است که SARS-CoV-۲ همچنان توانایی ایجاد بیماری شدید و مرگ را دارد، به‌ویژه در افراد سالمند، افراد دچار نقص ایمنی و مبتلایان به بیماری‌های همراه.

از این رو، افزایش گردش ویروس در جامعه می‌تواند برای یک فرد جوان و سالم عمدتاً به معنای یک بیماری خفیف باشد، اما برای یک فرد سالمند یا مبتلا به بیماری زمینه‌ای پیامد متفاوتی داشته باشد.

نقش ماسک در شرایط کنونی

با تغییر شرایط اپیدمیولوژیک، استفاده از ماسک دیگر به معنای الزام همگانی و دائمی نیست؛ اما در موقعیت‌های پرخطر همچنان می‌تواند ابزار مؤثری برای کاهش انتقال ویروس‌های تنفسی باشد.

وزارت بهداشت ایران در واکنش به افزایش موارد کووید-۱۹، بر استفاده صحیح از ماسک به‌ویژه در فضاهای بسته و پرتجمع تأکید کرده است. افرادی که دارای علائم عفونت تنفسی هستند نیز بهتر است برای کاهش احتمال انتقال بیماری، تماس نزدیک خود با دیگران را محدود کنند؛ به‌خصوص اگر در تماس با افراد پرخطر قرار دارند.

تهویه: اقدامی ساده اما مهم

انتقال بسیاری از ویروس‌های تنفسی در محیط‌های بسته و کم‌تهویه می‌تواند آسان‌تر باشد.

افزایش ورود هوای تازه، کاهش تراکم جمعیت در فضاهای بسته و اجتناب از حضور طولانی‌مدت در محیط‌های شلوغ و فاقد تهویه مناسب، از جمله اقداماتی است که می‌تواند احتمال مواجهه با ذرات تنفسی عفونی را کاهش دهد.

این موضوع به‌خصوص در مدارس، مراکز درمانی، وسایل حمل‌ونقل عمومی، محل‌های کار و سایر محیط‌های پرتجمع اهمیت پیدا می‌کند.

آیا واکسیناسیون هنوز اهمیت دارد؟

پاسخ سازمان جهانی بهداشت همچنان مثبت است؛ اما رویکرد واکسیناسیون کووید-۱۹ نسبت به سال‌های نخست پاندمی هدفمندتر شده است.

سازمان جهانی بهداشت در موضع‌نامه منتشرشده در ژوئیه ۲۰۲۶، واکسیناسیون کووید-۱۹ را در شرایط تداوم گردش SARS-CoV-۲ و افزایش ایمنی جمعیت مورد بررسی قرار داده و بر تمرکز برنامه‌های واکسیناسیون بر گروه‌هایی که بیشترین خطر بیماری شدید را دارند تأکید کرده است.

همچنین کمیته مشورتی WHO در ماه مه ۲۰۲۶، ترکیب آنتی‌ژنی ۸،۱.LP را برای واکسن‌های کووید-۱۹ توصیه کرد و تأکید داشت که واکسیناسیون افراد پرخطر نباید صرفاً به امید دسترسی به واکسن با ترکیب جدید به تأخیر بیفتد.

البته برنامه و زمان‌بندی واکسیناسیون باید مطابق سیاست‌های ملی و با توجه به سن، بیماری‌های زمینه‌ای، سابقه واکسیناسیون و شرایط فردی تعیین شود.

چه زمانی مراجعه پزشکی ضروری است؟

بسیاری از موارد کووید-۱۹ خفیف هستند؛ با این حال، برخی علائم باید جدی گرفته شوند.

علائم هشدار شامل: تنگی نفس یا دشواری در تنفس، درد یا فشار مداوم در قفسه سینه، گیجی جدید، کاهش سطح هوشیاری یا ناتوانی در بیدار ماندن، تغییر رنگ لب‌ها یا پوست به سمت رنگ‌پریدگی، خاکستری یا کبودی است.

در صورت بروز این علائم، ارزیابی پزشکی فوری ضروری است.

همچنین افراد دارای عوامل خطر بیماری شدید، در صورت بروز علائم باید در زمان مناسب برای ارزیابی، آزمایش و در صورت نیاز درمان مراجعه کنند؛ زیرا برخی درمان‌های ضدویروسی در افراد واجد شرایط زمانی بیشترین اثربخشی را دارند.

آیا باید نگران موج جدید باشیم؟

پاسخ علمی به این سؤال در شرایط فعلی این است:

نگرانی منطقی: بله، هراس: خیر.

افزایش موارد کووید-۱۹ در ایران یک سیگنال اپیدمیولوژیک مهم است که ضرورت مراقبت و پایش را یادآوری می‌کند، اما عبور شاخص مثبت شدن نمونه‌ها از آستانه هشدار پایین، به‌تنهایی به معنای وقوع یک موج شدید یا بازگشت شرایط سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ نیست.

در حال حاضر مهم‌ترین رویکرد، تقویت نظام مراقبت، شناسایی روندهای جدید، پایش واریانت‌ها و محافظت از افراد در معرض خطر است.

سازمان جهانی بهداشت نیز در ارزیابی اوت ۲۰۲۶، خطر جهانی کووید-۱۹ را متوسط ارزیابی کرده است؛ در عین حال تأکید دارد که ادامه گردش ویروس و تکامل آن، نیازمند پایش مستمر و آمادگی نظام سلامت است.

نتیجه‌گیری

کووید-۱۹ از بین نرفته است؛ بلکه از یک بحران حاد جهانی به یک تهدید تنفسی با الگوی متفاوت تبدیل شده است.

افزایش اخیر موارد مثبت SARS-CoV-۲ در ایران، که بر اساس داده‌های نظام مراقبت وزارت بهداشت از آستانه هشدار پایین عبور کرده است، باید جدی گرفته شود؛ اما نباید باعث ایجاد ترس یا انتشار ادعاهای تأییدنشده درباره ظهور یک «کرونای جدید و خطرناک» شود.

در چنین شرایطی، سه اصل اهمیت ویژه دارند:

پایش دقیق، پیشگیری هوشمندانه و محافظت از افراد پرخطر. کاهش تماس هنگام بیماری، رعایت بهداشت تنفسی، تهویه مناسب فضاهای بسته و استفاده از ماسک در محیط‌های شلوغ و بسته، اقداماتی ساده اما ارزشمند هستند.

برای افراد در معرض خطر نیز پیگیری توصیه‌های مربوط به واکسیناسیون و مراجعه به‌موقع هنگام بروز علائم، اهمیت بیشتری دارد.

کرونا شاید دیگر مانند سال‌های نخست همه‌گیری زندگی روزمره ما را متوقف نکند؛ اما هنوز هم بیماری‌ای است که باید آن را شناخت، پایش کرد و مسئولانه با آن برخورد کرد.

رئیس واحد میکروبیولوژی هلدینگ گروه صنعتی پاکشو